

5. Anonym vidneførsel.

En del volds kriminalitet begås i tilknytning til særlige bandemiljøer, hvor det såvel under efterforskningen som under en eventuel retssag mod gerningsmændene kan være svært at få eventuelle vidner og medgerningsmænd til at afgive forklaring til politiet og retten. Netop ved sådanne voldsforbrydelser må det antages at være af stor betydning, at eventuelle vidner beskyttes mod repressalier, således at volds kriminaliteten også i disse miljøer kan forfølges med den største effektivitet, og således at de vidner, der opfylder deres pligt til at afgive forklaring, også kan beskyttes mod overlast som følge af forklaringen.

Med henblik herpå foreslås der indført en begrænset adgang i retsplejeloven til anonym vidneførsel.

De gældende bestemmelser i retsplejeloven indeholder ikke hjemmel til at hemmeligholde vidners identitet for den tiltalte, hvorimod vidnets bopæl under særlige omstændigheder kan hemmeligholdes for tiltalte under hele sagen. Retten kan træffe beslutning om, at tiltalte ikke skal være til stede i retsalen, mens et vidne afgiver forklaring, men tiltalte skal også i disse tilfælde have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring, og om indholdet af vidneforklaringen for så vidt den angår ham.

Den daværende konservative justitsminister tilkendegav i december 1984 i forbindelse med 1. behandling af et forslag om forbud mod anonyme vidner, at han ville anmode Retsplejerådet om en udtalelse om spørgsmålet. Retsplejerådet afgav herefter i december 1985 betænkning nr. 1056/1985 om anonyme vidner.

Retsplejerådets indgående overvejelser om synspunkterne for og imod anvendelse af anonyme vidner er mere udførligt gengivet i betænkningen side 28-33, hvortil henvises.

Erfaringerne med den i 1986 indførte retstilstand viser, at forbudet mod anonyme vidner har medført øgede vanskeligheder for politiets efterforskning og opklaring af alvorlige lovovertrædelser, herunder alvorlig volds kriminalitet. Det er efter forslagsstillerens opfattelse påkrævet, at der sker en opblødning af det totale forbud mod hemmeligholdelse af et vidnes identitet.

Forslagsstillerne finder på denne baggrund, men også under hensyn til sikringen af det enkelte menneskes beskyttelse mod overgreb og til beskyttelse af retssamfundets funktionsdygtighed, at det gældende forbud mod hemmeligholdelse af et vidnes identitet bør ophæves, og at der i stedet bør indføres en begrænset adgang til at kunne hemmeligholde et vidnes identitet.

Den adgang til anonym vidneførsel, der foreslås, er alene tænkt anvendt i undtagelsestilfælde, hvor det er påkrævet at beskytte et vidnes identitet, og hvor den anonyme vidneførsel er uden betydning for tiltaltes forsvar. Dette vil f.eks. være tilfældet ved de »tilfældige« vidner, f.eks. hvor en ældre medborger under et restaurationsbesøg overværer et opgør mellem rockere, og hvor der er grund til at tro, at den pågældende ved at afgive vidneforklaring kan blive udsat for repressalier, eller hvor en mor under en spadseretur med sine børn tilfældigt ser et drab blive begået af personer med tilknytning til organiseret kriminalitet. Er der derimod tale om et vidne med tilknytning til gerningsmanden, f.eks. ægtefællen til en person, der er tiltalt for en voldsforbrydelse, kan bestemmelsen ikke finde anvendelse.

6. Praktiske og finansielle konsekvenser

Forslagets gennemførelse vil betyde en forøgelse af den samlede straffemasse med den konsekvens, at presset på kriminalforsorgens institutioner vil stige. Dette søges afhjulpet ved at muligheden for at afsone hæfte eller fængsel i stedet for betaling af bøde indskrænkes. Der skal desuden indføres en mulighed for det offentlige til at inddrive bøder hos f.eks. spritbilister ved løntilbageholdelse.

Forslagsstillerne vil også være indstillet på ved de kommende finanslovforhandlinger ved kompenserende besparelser på andre områder at forøge bevilningerne for at skaffe det nødvendige antal fængselspladser.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Forslagene indebærer, at den øvre strafferamme i straffelovens § 244 hæves fra fængsel i indtil 1 år og 6 måneder til fængsel i indtil 2 år. Den øvre strafferamme i § 245 hæves fra fængsel i indtil 4 år til fængsel i indtil 5 år, og den øvre strafferamme i straffelovens § 246 hæves fra fængsel i indtil 8 år til fængsel i indtil 10 år. Ved lovændringen muliggøres det, at der kan udmåles en forhøjet straf for de groveste voldsforhold inden for henholdsvis § 244, 245 og 246. Det er imidlertid tillige hensigten med lovændringen at forhøje strafniveauet for voldsforbrydelser i øvrigt, der falder inden for disse straffebestemmelser med 1/3. Til illustration heraf kan nævnes, at overfald på et tilfældigt offer med spark og slag, men uden anvendelse af våben eller redskaber i øvrigt, i almindelighed ikke vil overstige fængsel i 60 dage. Udmåles der i et sådant tilfælde efter det gældende udmålingsniveau en straf på 30 eller 60 dages fængsel, vil det